

MUSEOVIRASTO
Rakennushistorian osasto**NOUSIAISTEN KIRKON ULLAKON RAKENTEET JA VESIKATTO**

Kertomus virkamatkasta 19.1.1996

Markus Hiekkänen

Tarkastin 19.1.1996 Nousiaisten kirkon ullakon rakenteet ja vesikatton viime syksyn korjaustöiden jälkeen arvioiden lisätöiden tarpeen.

Rakennuskonservaattori Olli Cavénin keväällä 1995 havaitsema sieni- ja lahoesiintymä runkokuoneen pohjois- ja luoteislappeen yhtymäkohdassa (ks. Cavénin kertomus 9.6.1995 virkamatkasta 24.5.1995, RHO arkisto) on paikattu asianmukaisesti. Samoin on tiivistetty ne suuret raot, jotka ovat olleet sakariston lappeiden ja runkokuoneen pohjoisseinän välissä. Näistä raoista on hakannut vesi sateella ja lumi pyryllä suoraan sisään kuten saatoin todeta ollessani tarkastamassa kirkkoa mm. syysmyrskyssä 17.11.1990.

Vesi tulee sisään myös kuorin ja runkokuoneen välisestä jiiristä, minkä huomasin samalla käynnillä kuin edellä. Kuten Cavén on todennut, **jiirialue on ehdottomasti avattava ja vuodot korjattava sekä tarkastettava samalla mahdolliset veden jo aiheuttamat vauriot.** - Tuhohyönteisten toimintaa rakenteissa on seurattava jatkuvasti. Cavén on laatinut tästä suunnitelman ja seuraava tarkastus on keväällä ilmojen lämmittyä. Mikäli jäljempänä esitettävä ullakon mitauspiirtäminen saadaan käynnistettyä, merkitsevät piirtäjät pohjiin ja leikkauksiin ulostepurukasat ym. hyönteisten toimintaan viittaavat jäljet.

Pohjoislappeen ja muidenkin lappeidenosien uusimiseen on välttämättä varauduttava lähivuosien aikana. Tämä tapahtuu parhaiten hankkimalla vähittäin paanumateriaalia, jossa ainoastaan hyvälaatuinen veistetty haapapaanu on mahdollinen ottaen huomioon Nousiaisten kirkon merkityksen kansallisena monumenttina.

Kulkumahdollisuudet ullakolla ovat erittäin huonot. Rakenteiden tarkastus on vaikeaa, koska joudutaan kiipeämään ylös ja alas holvikupoleja sekä jyrkkiä vinotukia. Samalla - mikä pahinta - aiheutuu kulumista ja vähittäistä vaurioitumista 1400-luvun puolivälissä muurattujen holvikupolien pinnassa. **Tämän johdosta ullakolle tulisi mitä pikimmin rakentaa asianmukaiset, yksinkertaiset kulkusillat eri tasoille.** Työ kannattaa antaa kokeneen kattomestarin, esim. Erkki Hiipakan tehtäväksi; museovirasto tarjoaa apu-

aan suunnittelussa ja huomioonotettavien seikkojen määrittämisessä.

Piirustusarkiston läpikäynnissä on selvinnyt, ettei kirkon ullakosta ja sen rakenteista ole olemassa asianmukaisia mittauspiirustuksia, vaikka kysymyksessä on eräs Suomen merkittävimpiä rakennusmonumentteja. **Tällaisten piirustusten tekeminen on ensiarvoisen tärkeää, joten museovirasto ehdottaa Nousiaisten seurakunnalle seuraavanlaista yhteistyötä asian hoitamiseksi.** Museoviraston dokumentointiyksikön irrotetaan kahden hengen piirtäjäryhmä, joka tekee työn kahdessa työviikossa siten, että museovirasto vastaa palkkakustannuksista, mittausvälineistä ja piirustustarvikkeista (yht. n. 11.000 mk), mikäli seurakunta sitoutuu korvaamaan ryhmän matka- ja päivärahakustannukset (matkat 2.000 mk, päivärahat 3.000 mk, yht. 5.000 mk) paikkakunnalla. Lisäksi seurakunta järjestäisi majoittumisen, joka lienee mahdollista järjestää seurakunnan tiloissa, esim. pappilassa. Valmiiden mittauspiirustusten (pohja ja leikkaukset, 1:50, tussi muovilla) originaalit talletetaan museoviraston piirustusarkistoon. Originaaleista tehdään kuvausjäljennökset seurakunnan (korvauksetta) ja museoviraston suunnittelukäyttöön.

Mainittakoon lopuksi, että käynnin aikana Yle 1:n Päiväkahvilla-lähetyksessä toimittajat Maija Typpi ja Jaani Viherluoto haastattelivat Henrikinpäivän merkeissä allekirjoittanutta tunnin ajan Nousiaisten kivikirkon muuttuneesta ajoituksesta 1400-luvun puoliväliin ja muista uusista tutkimustuloksista.

Helsingissä 30.1.1996

Markus Hiekkänen